

Aggregált kereslet és aggregált kínálat

Ismétlés: az AD- és az AS-görbe

Az aggregált keresleti görbe

- Megmutatja az inflációs ráta és az aggregált kibocsátás szintje közötti kapcsolatot, amikor az árupiac egyensúlyban van
- Negatív meredekségű, mert az infláció emelkedése arra készteti a monetáris politikai hatóságokat, hogy emeljék a reálkamatlábakat, hogy megakadályozzák az infláció ellenőrizhetetlenné válását, ami csökkenti az aggregált keresletet és ezáltal az aggregált kibocsátás egyensúlyi szintjét.

Ismétlés: az AD- és az AS-görbe

Tényezők, amelyek eltolják az aggregált keresleti görbét:

1. Autonóm monetáris politika

$$\bar{r} \uparrow \Rightarrow I \downarrow, C \downarrow, NX \downarrow \Rightarrow Y \downarrow \text{ (AD balra tolódik)}$$

2. Kormányzati vásárlás

$$\bar{G} \uparrow \Rightarrow Y \uparrow \text{ (AD jobbra tolódik)}$$

3. Adó

$$\bar{T} \uparrow \Rightarrow C \downarrow \Rightarrow Y \downarrow \text{ (AD balra tolódik)}$$

4. Nettó export

$$\bar{NX} \uparrow \Rightarrow Y \uparrow \text{ (AD jobbra tolódik)}$$

5. Autonóm fogyasztás

$$\bar{C} \uparrow \Rightarrow Y \uparrow \text{ (AD jobbra tolódik)}$$

6. Autonóm fogyasztás

$$\bar{I} \uparrow \Rightarrow Y \uparrow \text{ (AD jobbra tolódik)}$$

Ismétlés: az AD- és az AS-görbe

Rövid és hosszú távú aggregált kínálati görbe

- A bérek és árak rövid távon ragadósak, hosszú távon viszont teljesen rugalmasak.
- A hosszú távú AS függőleges a potenciális kibocsátás szintjén, Y^P , amelyet a rendelkezésre álló termelési tényezők (munkaerő és tőke) és technológia, valamint a természetes munkanélküliségi ráta határoz meg.
- A rövid távú AS-görbe pozitív meredekségű: Ahogy a kibocsátás a potenciálishoz képest emelkedik, az infláció is emelkedik.

Ismétlés: az AD- és az AS-görbe

A hosszú távú aggregált kínálati görbét eltoló tényezők

- A természetes munkanélküliségi rátát érő sokkok
- A technológiát érő sokkok
- A munka vagy a tőke mennyiségének hosszú távú változásait érő sokkok, amelyek befolyásolják a gazdaság által termelhető kibocsátás mennyiségét

Ismétlés: az AD- és az AS-görbe

A rövid távú aggregált kínálati görbét eltoló tényezők

- Várt infláció

A magasabb várható infláció felfelé és balra tolódáshoz vezet a rövid távú AS-görbén.

- Ársokkok

A kínálat korlátozása vagy a magasabb béreket szorgalmazó munkavállalók felfelé és balra tolódnak a rövid távú AS-görbén

- Tartós kibocsátási rés

A tartósan pozitív kibocsátási rés ($Y > Y^P$) felfelé és balra tolódik a rövid távú AS-görbén

Egyensúly az aggregált keresleti és aggregált kínálati elemzésben

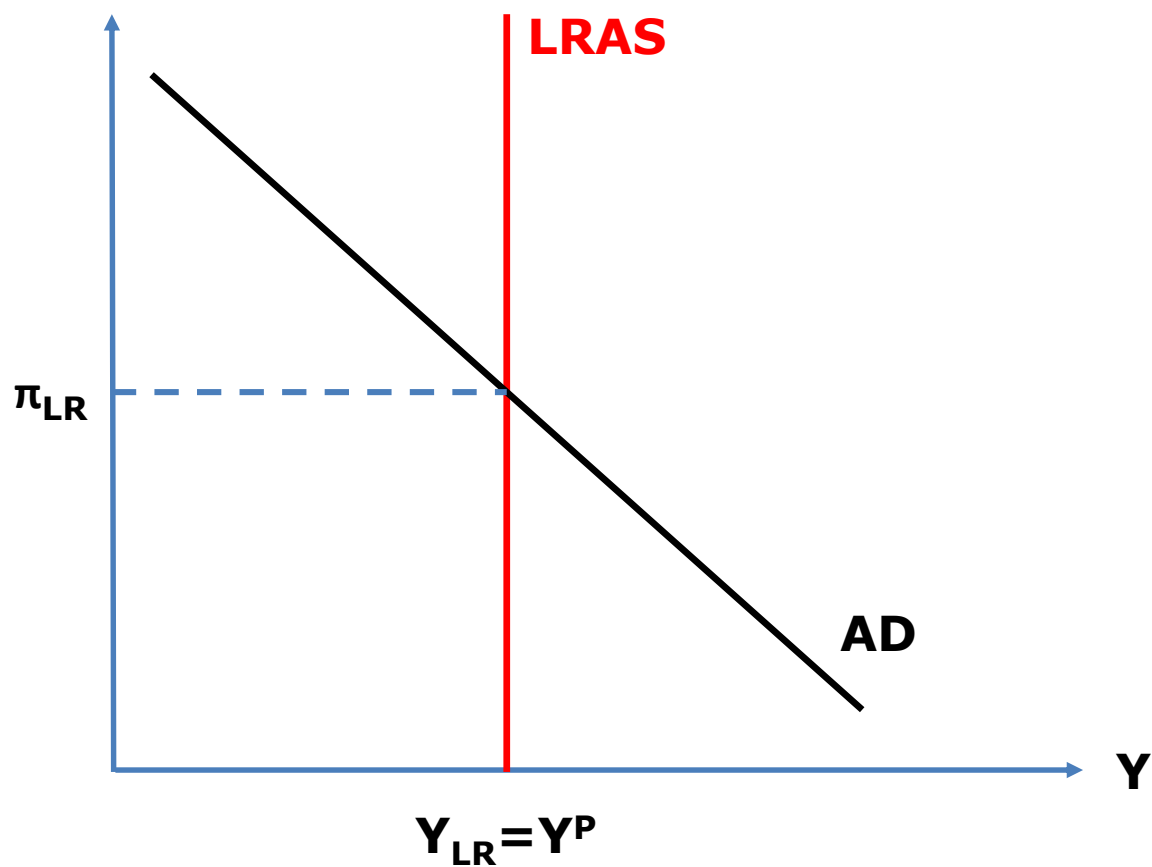
- A gazdaságban általános egyensúly akkor jön létre, amikor az összes piac egyidejűleg egyensúlyban van azon a ponton, ahol az aggregált kibocsátás keresett mennyisége megegyezik aggregált kibocsátás kínált mennyiségével
- Grafikusan az általános egyensúly az a pont, ahol az AD görbe metszi az AS-görbét
- Rövid és hosszú távú egyensúlyok azért léteznek, mert két AS-görbe létezik – egy rövid távra és egy hosszú távra.

Hosszú távú egyensúly

Grafikusan hosszú távú egyensúly akkor jön létre, amikor az AD aggregált keresleti görbe és a függőleges LRAS hosszú távú aggregált kínálati görbe metszi egymást.

Hosszú távú egyensúly

A hosszú távú egyensúly meghatározása

$$(AD) \ Y_{LR} = A - B\pi_{LR},$$

$$(AS) \ \pi_{LR} = \pi_{-1} + \gamma(Y_{LR} - Y^P)$$

$$(\text{hosszú táv}) \ \pi_{-1} = \pi_{LR}$$

Infláció és output a hosszú távú egyensúlyban

$$Y_{LR} = Y^P$$

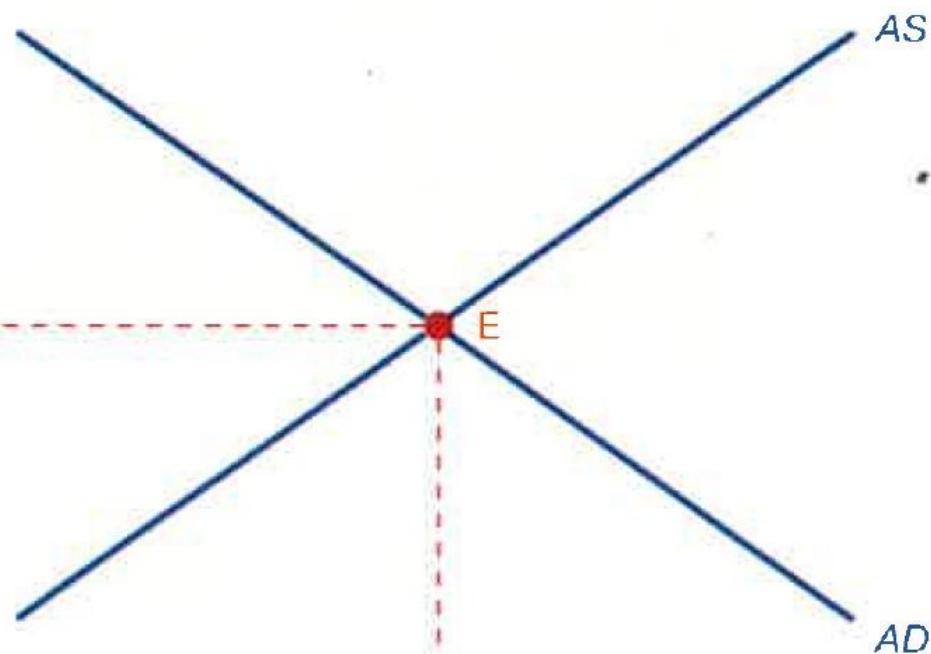
$$\pi_{LR} = \frac{A - Y^P}{B}$$

Rövid távú egyensúly

Grafikusan rövid távú egyensúly akkor jön létre, amikor az AD aggregált keresleti görbe és az AS rövid távú aggregált kínálati görbe metszi egymást.

Inflációs
ráta, π
(százalék)

$$\pi^* = 2\%$$

$$Y^* = 10$$

Aggregált kibocsátás, Y (billió dollár)

A rövid távú egyensúly meghatározása

$$(AD) \ Y_{SR} = A - B\pi_{SR},$$

$$(AS) \ \pi_{SR} = \pi_{-1} + \gamma(Y_{SR} - Y^P)$$

$$\pi_{SR} = \pi_{-1} + \gamma(A - B\pi_{SR} - Y^P)$$

$$(1 + \gamma B)\pi_{SR} = \pi_{-1} + \gamma(A - Y^P)$$

$$\pi_{SR} = \frac{\pi_{-1} + \gamma(A - Y^P)}{1 + \gamma B}$$

Inflációs ráta rövid távú egyensúlyban

$$\pi_{SR} = \frac{1}{1 + \gamma B} \pi_{-1} + \frac{\gamma B}{1 + \gamma B} \frac{A - Y^P}{B}$$

hosszú távú infláció

$$\pi_{SR} = \frac{1}{1 + \gamma B} \pi_{-1} + \frac{\gamma B}{1 + \gamma B} \pi_{LR}$$

Output rövid távú egyensúlyban

$$Y_{SR} = A - B\pi_{SR}$$

$$Y_{SR} = A - B \frac{\pi_{-1} + \gamma(A - Y^P)}{1 + \gamma B}$$

$$Y_{SR} - Y^P = \frac{B}{1 + \gamma B} \left(\frac{A - Y^P}{B} - \pi_{-1} \right)$$

$$Y_{SR} - Y^P = \frac{B}{1 + \gamma B} (\pi_{LR} - \pi_{-1})$$

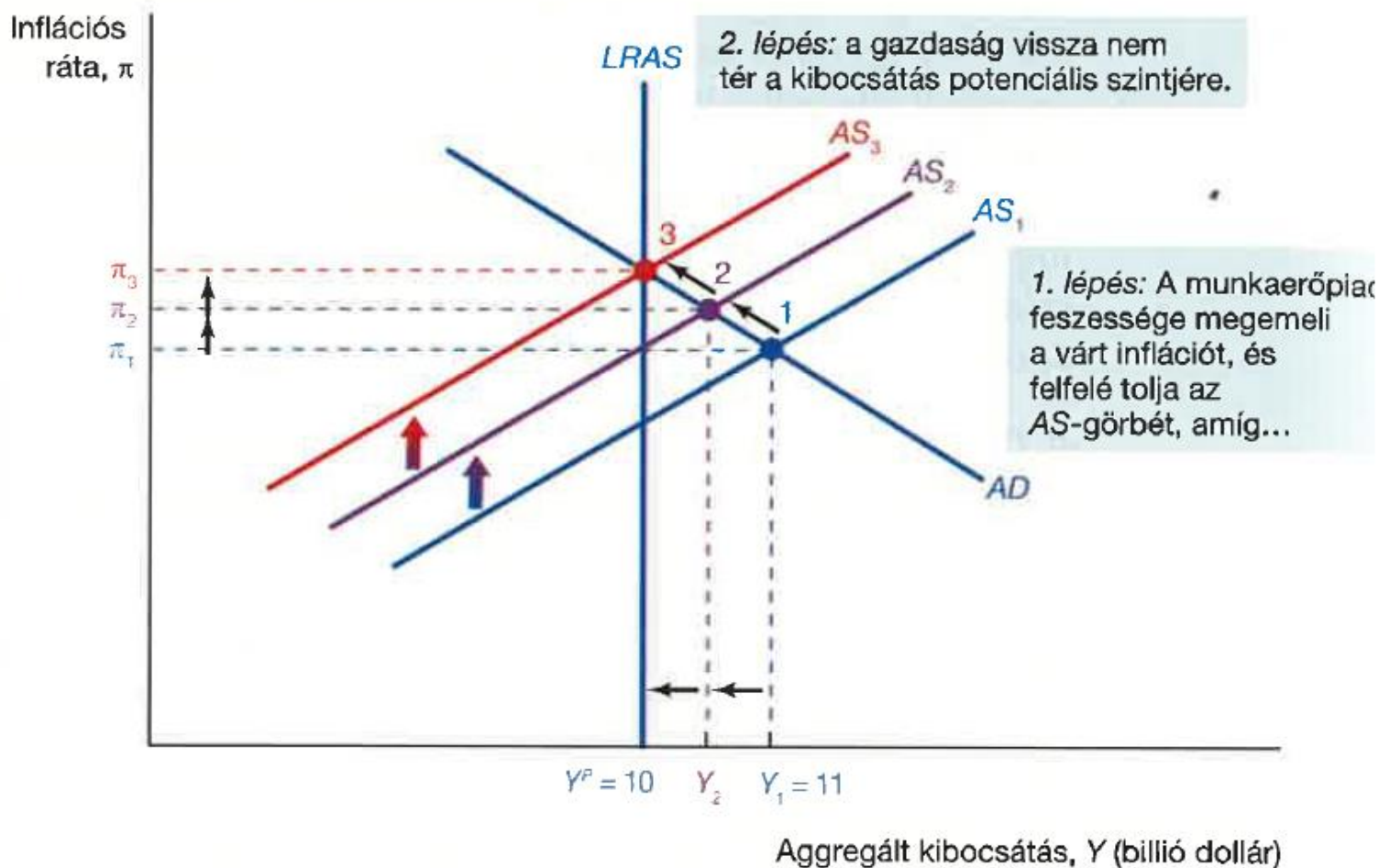

Rövid távból a hosszú távba

- Az aggregált kereslet és kínálat elemzésében, még akkor is, ha a gazdaság az aggregált keresleti görbe és a rövid távú aggregált kínálati görbe metszéspontjában van, az egyensúly idővel elmozdul, ha a kibocsátás eltér a potenciális szintjétől.
- Ha az infláció jelenlegi szintje megváltozik a kezdeti szinthez képest, a rövid távú aggregált kínálati görbe eltolódik, ahogy a bérek és az árak igazodnak az új várható inflációs rátához.

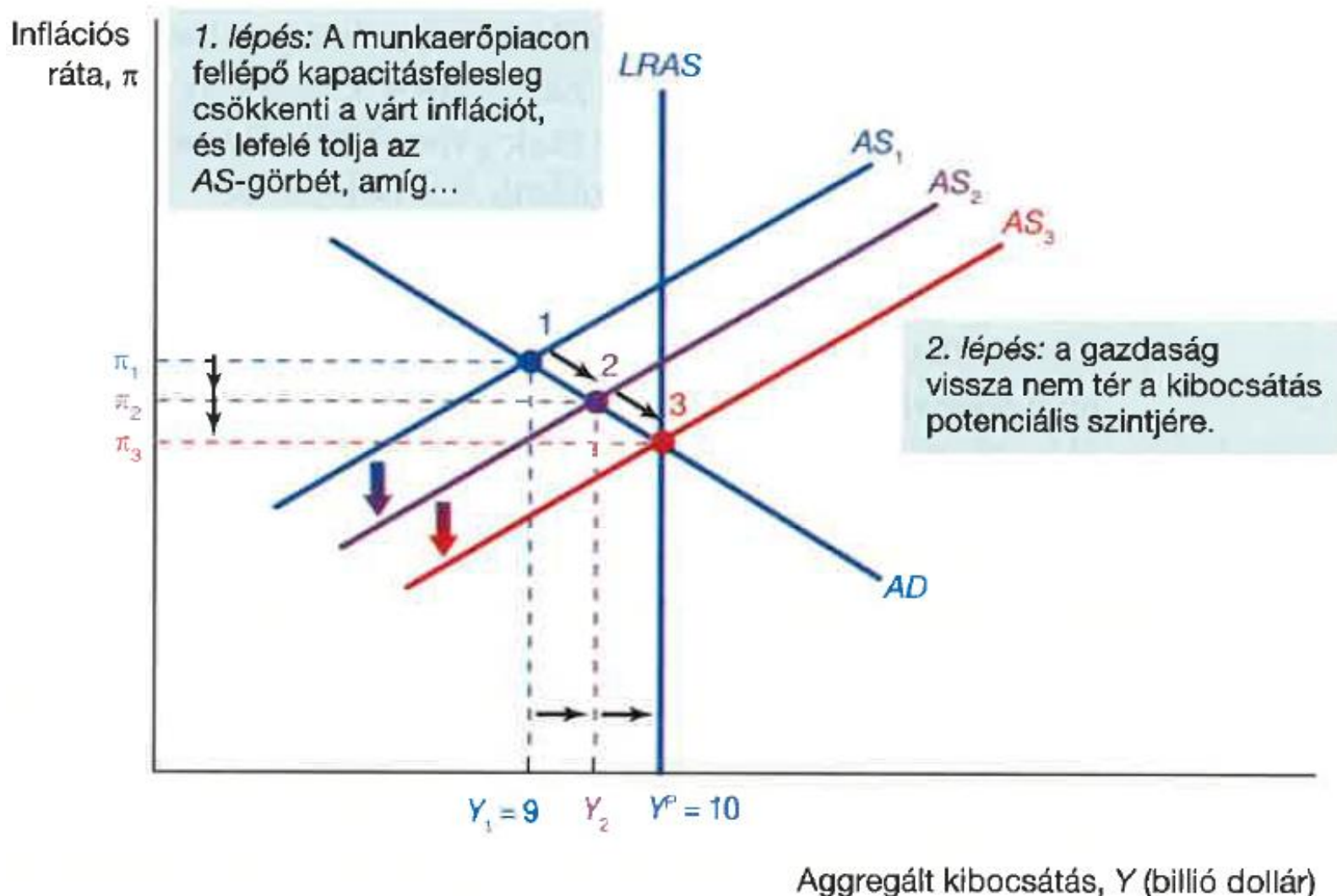
Alkalmazkodás a hosszú távú egyensúlyhoz

a) Kiinduló rövid távú egyensúly a potenciális kibocsátás felett

Alkalmazkodás a hosszú távú egyensúlyhoz

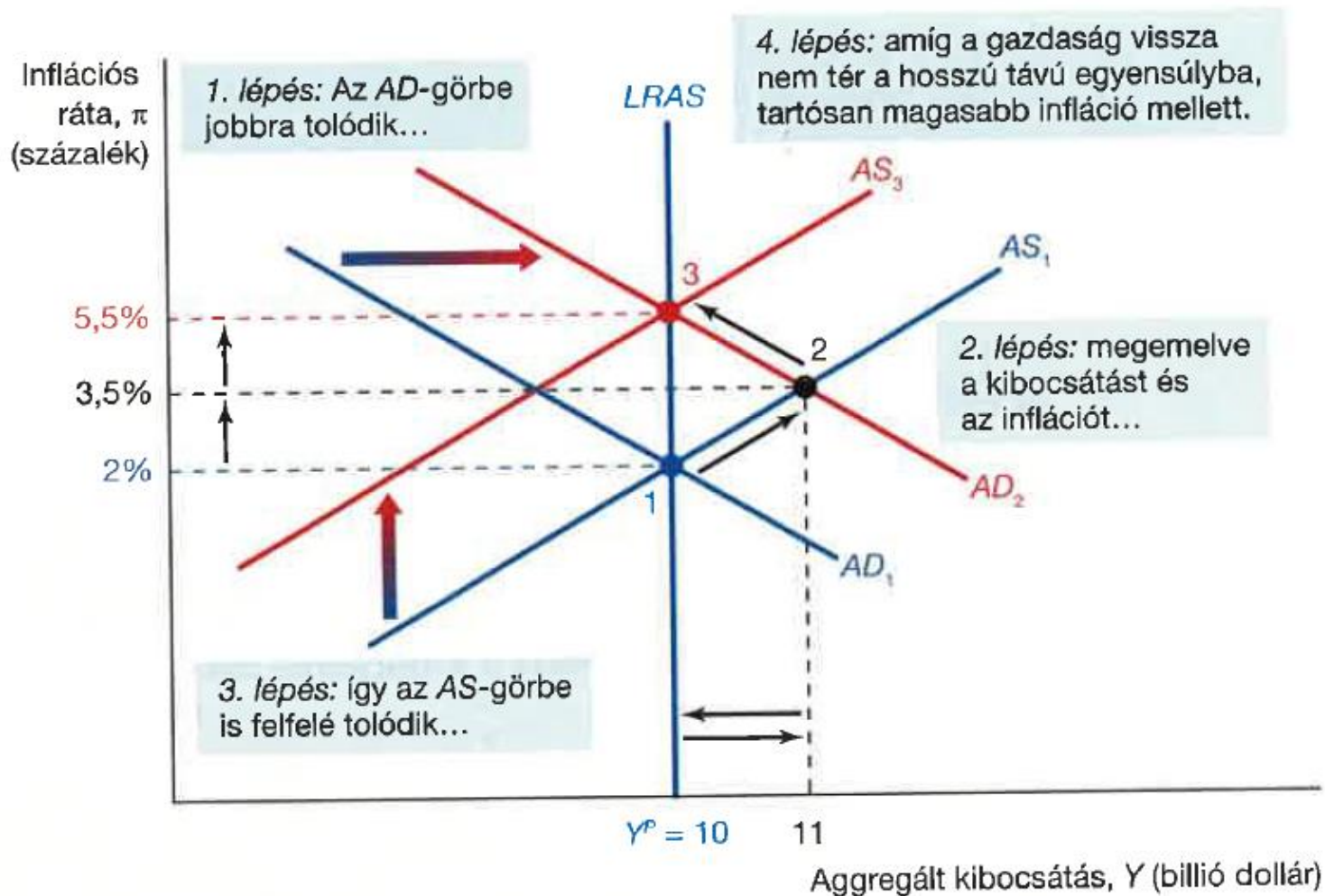
b) Kiinduló rövid távú egyensúly a potenciális kibocsátás alatt

Az egyensúly megváltozása: aggregált keresleti sokk

- A keresleti sokkok olyan tényezők, amelyek az aggregált keresleti görbe eltolódását okozzák
- A pozitív keresleti sokkok jobbra tolódást okoznak az AD görbén.
- Eredmények: Bár az aggregált keresleti görbe jobbra tolódásának kezdeti rövid távú hatása mind az infláció, mind a kibocsátás emelkedése, a végső hosszú távú hatás csak az infláció emelkedése, mivel a kibocsátás visszatér a kezdeti Y^P szintre.

Pozitív keresleti sokk

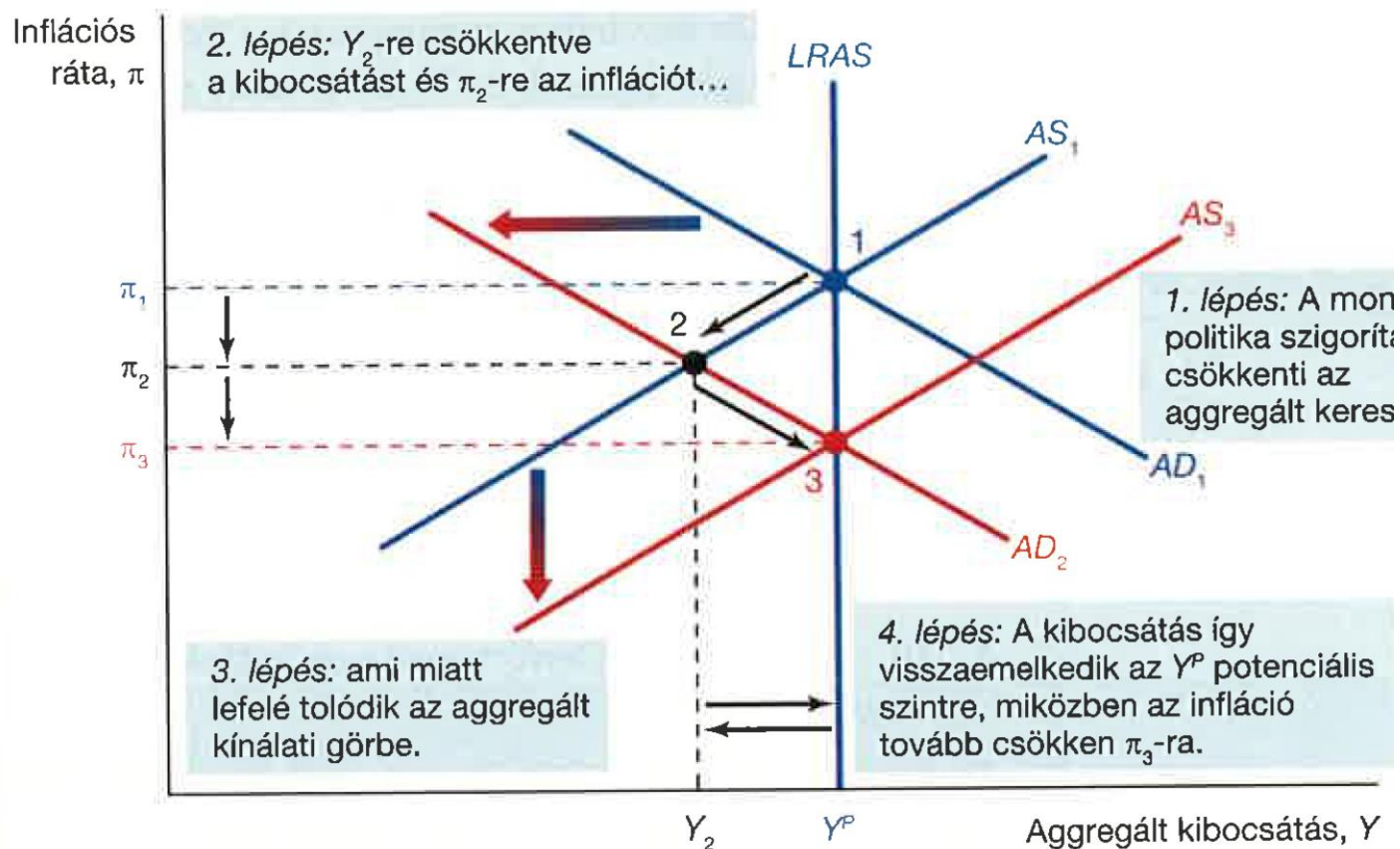

Alkalmazás:

a Volcker-féle dezinfláció, 1980-1986

- Amikor Paul Volcker 1979-ben a Federal Reserve elnöke lett, az inflációs ráta meghaladta a 10% -ot. Volcker eltökélt szándéka volt, hogy a kamatemeléssel csökkentse az inflációt.
- A magas reálkamatok az inflációt az 1980-as 13,5%-ról 1986-ra 1,9%-ra csökkentették, miközben a munkanélküliségi ráta kezdetben az egekbe szökött
- Aggregált keresleti és kínálati elemzésünk helyesen jelzi előre, hogy mi történt ebben az időszakban

a) Aggregált kereslet és aggregált kínálat

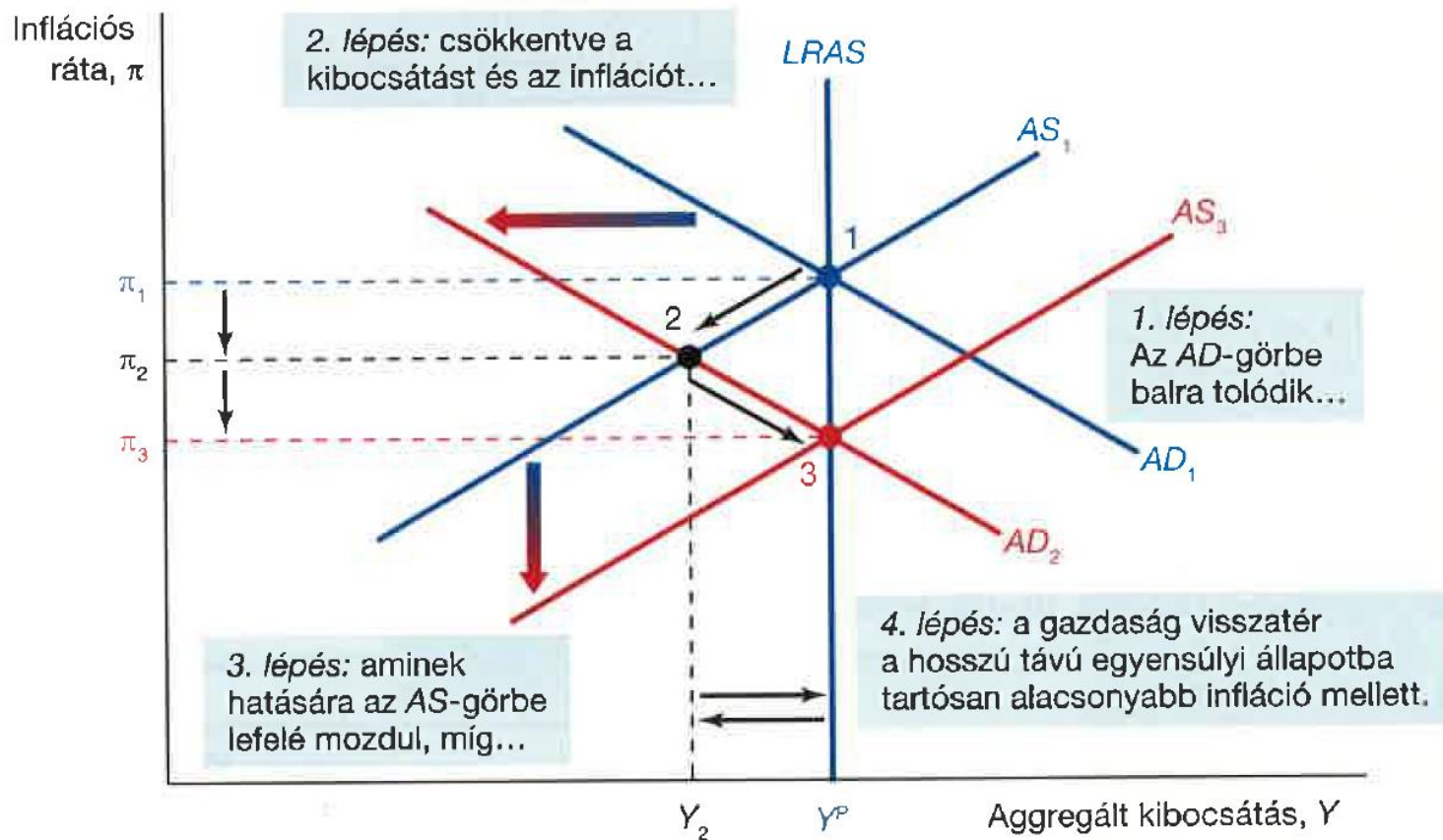
Év	Munkanélküliségi ráta (%)	Infláció (éves %)
1980	7,1	13,5
1981	7,6	10,3
1982	9,7	6,2
1983	9,6	3,2
1984	7,5	4,3
1985	7,2	3,6
1986	7,0	1,9

Negatív keresleti sokk, 2001-2004

- A 2000-es évek elején az aggregált keresletet érő negatív sokkok sorozata következett be az Egyesült Államok gazdaságában (meredek részvényárfolyam-esések, gyengülő fogyasztói és üzleti bizalom, valamint a vállalati kötvények kamatlábainak emelkedése)
- Az AD görbe balra tolódásának eredményeként nőtt a munkanélküliség és csökkent az infláció.
- De 2004-re az önkorrekciós mechanizmus kezdett működésbe lépni: a rövid távú AS-görbe lefelé tolódott, így a kibocsátás visszatért a potenciális szintre, a munkanélküliség pedig visszaesett a természetes ráta szintjére.

Év	Munkanélküliségi ráta (%)	Infláció (éves %)
2000	4,0	3,4
2001	4,7	2,8
2002	5,8	1,6
2003	6,0	2,3
2004	5,5	2,7

Az egyensúly megváltozása: aggregált kínálati sokk

Az AS-görbe kétféle kínálati sokk mozdíthatja el:

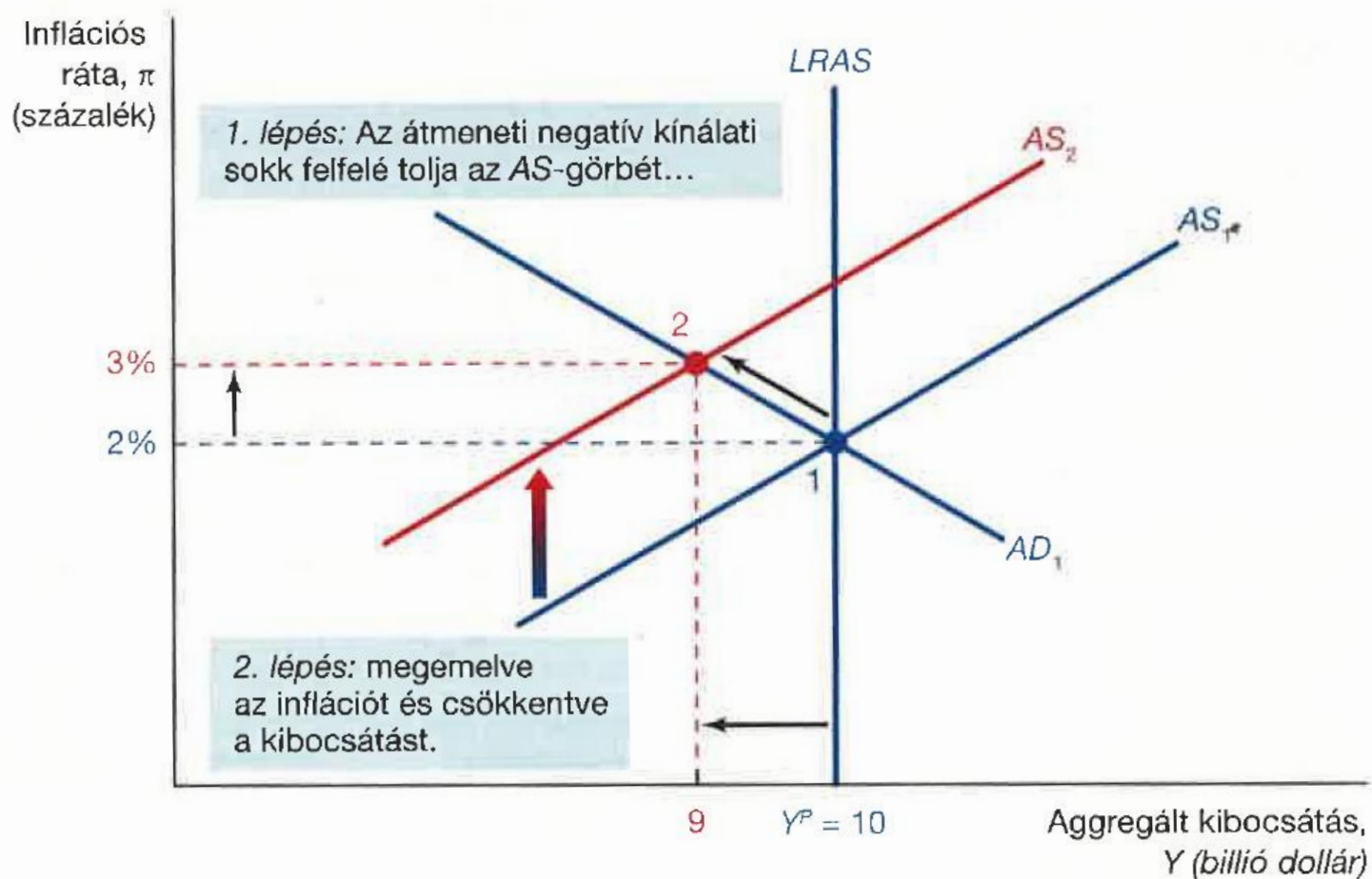
- Átmeneti kínálati (ár) sokkok, amelyek nem mozdítják el a LRAS-görbét
- Az LRAS-görbe eltolódását okozó tartós kínálati sokkok

Átmeneti kínálati sokkok

Negatív (kedvezőtlen) kínálati sokk

- A rövid távú AS-görbét felfelé és balra tolja, kezdetben növekvő inflációt és csökkenő kibocsátást okozva – stagfláció (stagnálás és infláció)
- Bár egy átmeneti negatív kínálati sokk a rövid távú aggregált kínálati görbe felfelé és balra tolódásához vezet, ami kezdetben növeli az inflációt és csökkenti a kibocsátást, a végső hosszú távú hatás az, hogy a kibocsátás és az infláció változatlan.

Átmeneti kínálati sokkok

Átmeneti kínálati sokk

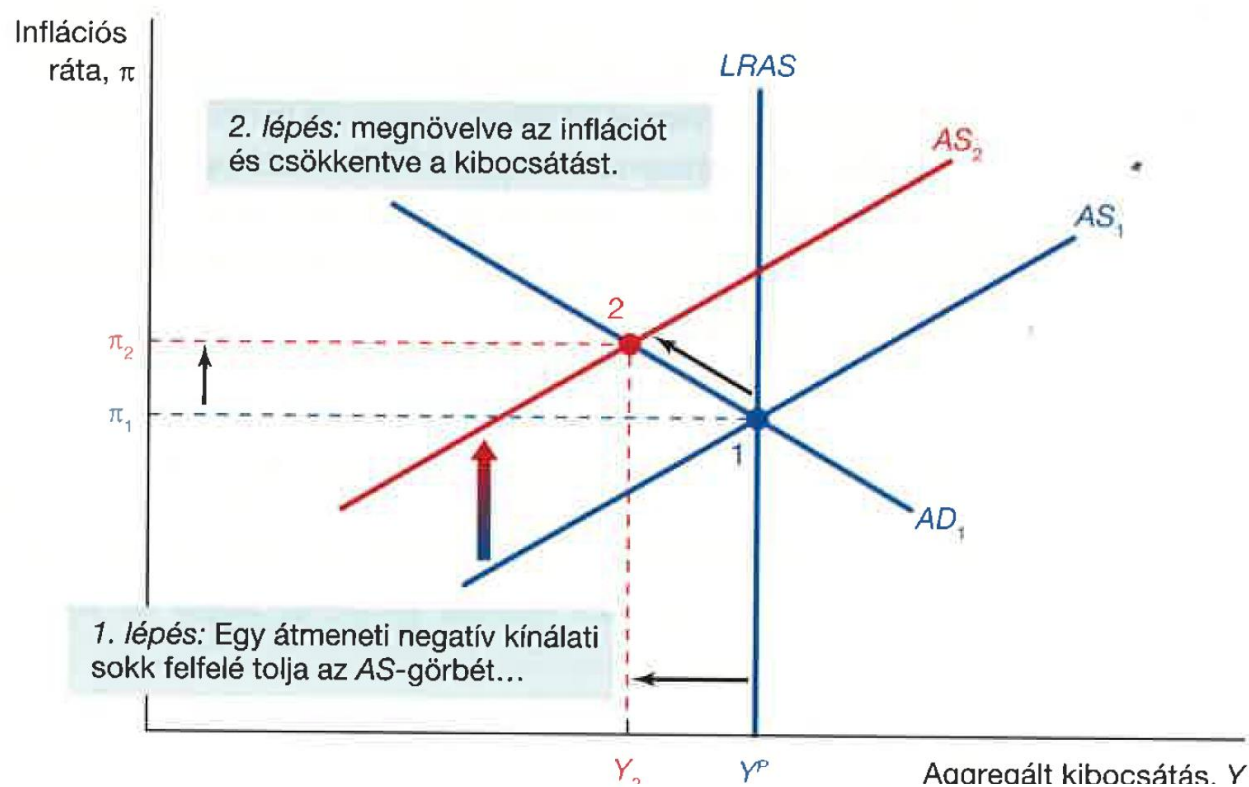
Pozitív (kedvező) kínálati sokk

- A rövid távú AS-görbét lefelé és jobbra tolja, kezdetben csökkenő inflációt és növekvő kibocsátást okozva
- Hosszú távon a kibocsátás és az infláció azonban változatlan marad (az aggregált keresleti görbét állandó értéken tartva)

Példa: Negatív kínálati sokkok, 1973-1975 és 1978-1980

- 1973-ban az Egyesült Államokat negatív kínálati sokkok sújtották, amelyek a rövid távú AS-görbét felfelé és balra tolták:
  - OPEC olajembargó
  - Az élelmiszerárak emelkedése a termés kiesések miatt szerte a világon
  - Béremelések közvetlenül az amerikai bér- és árszabályozás megszüntetése után
- 1979-ben a rövid távú AS-görbe felfelé és ismét balra tolódott a gyenge termés és az olajárak (az iráni forradalom miatti) megduplázódása miatt

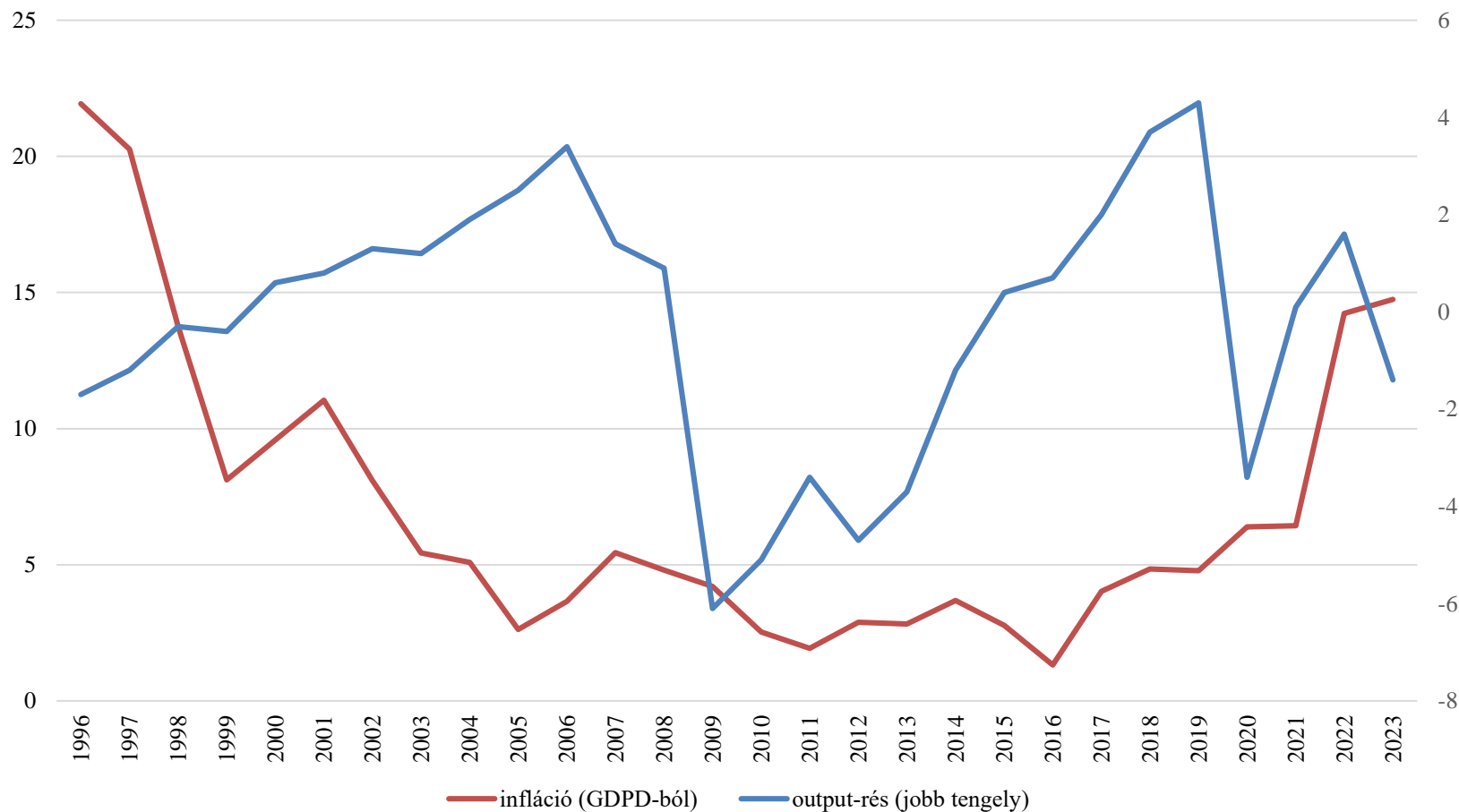
a) Aggregált kereslet és aggregált kínálat

b) Munkanélküliség és infláció, 1973–1975 és 1978–1980

Év	Munkanélküliségi ráta (%)	Infláció (éves %)
1973	4,8	6,2
1974	5,5	11,0
1975	8,3	9,1
1978	6,0	7,6
1979	5,8	11,3
1980	7,1	13,5

A magyar infláció és output-rés

Tartós kínálati sokkok

Tartós negatív kínálati sokkok

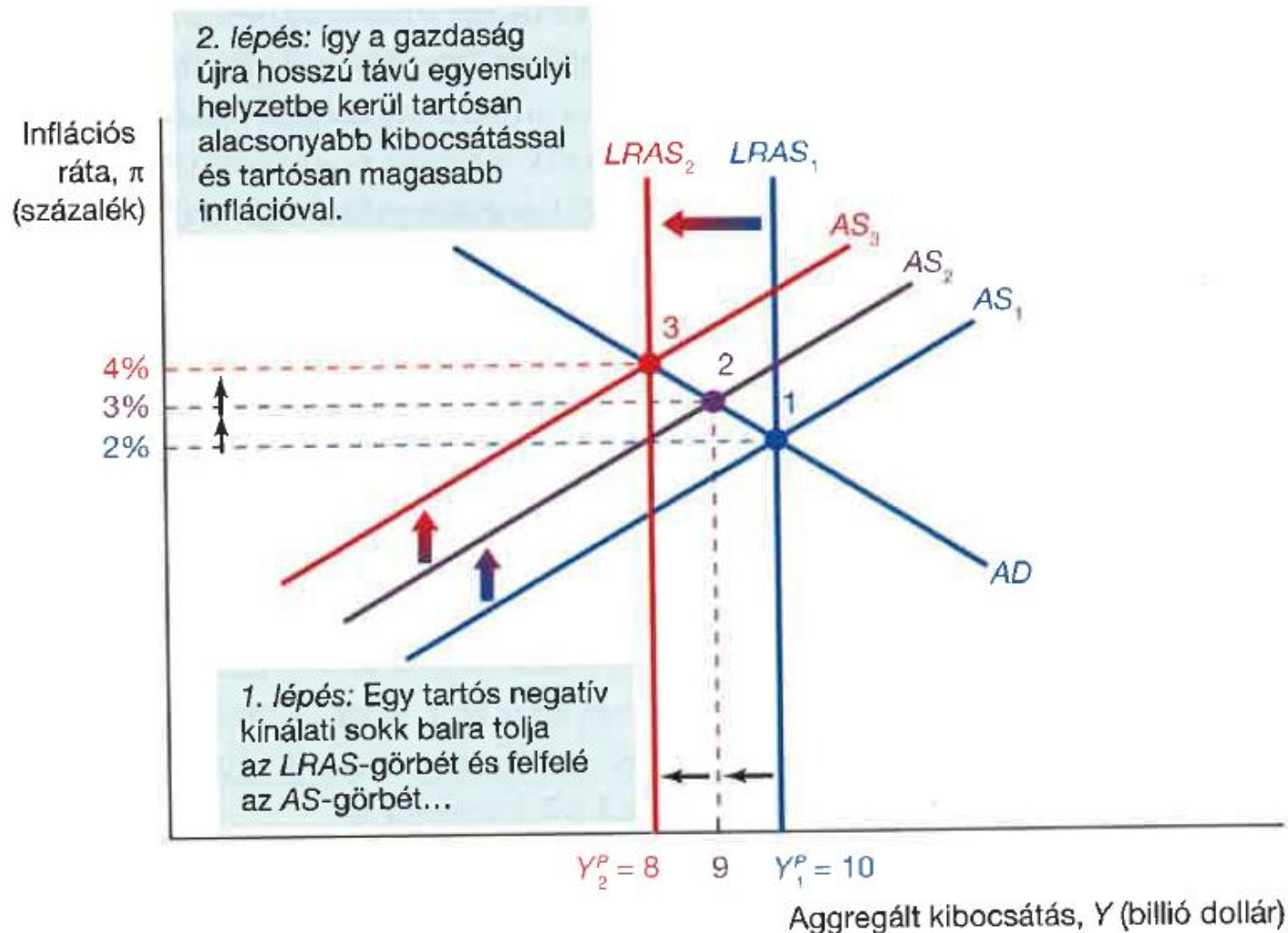
- A potenciális kibocsátás csökkentése és a hosszú távú AS-görbe balra tolódása.
- A tartós negatív kínálati sokk kezdetben mind a kibocsátás csökkenéséhez, mind az infláció növekedéséhez vezet.
- Az átmeneti kínálati sokktól eltérően azonban hosszú távon a negatív kínálati sokk, amely a potenciális kibocsátás csökkenését eredményezi, a kibocsátás tartós csökkenéséhez és az infláció tartós növekedéséhez vezet.

Tartós kínálati sokkok

Tartós pozitív kínálati sokkok

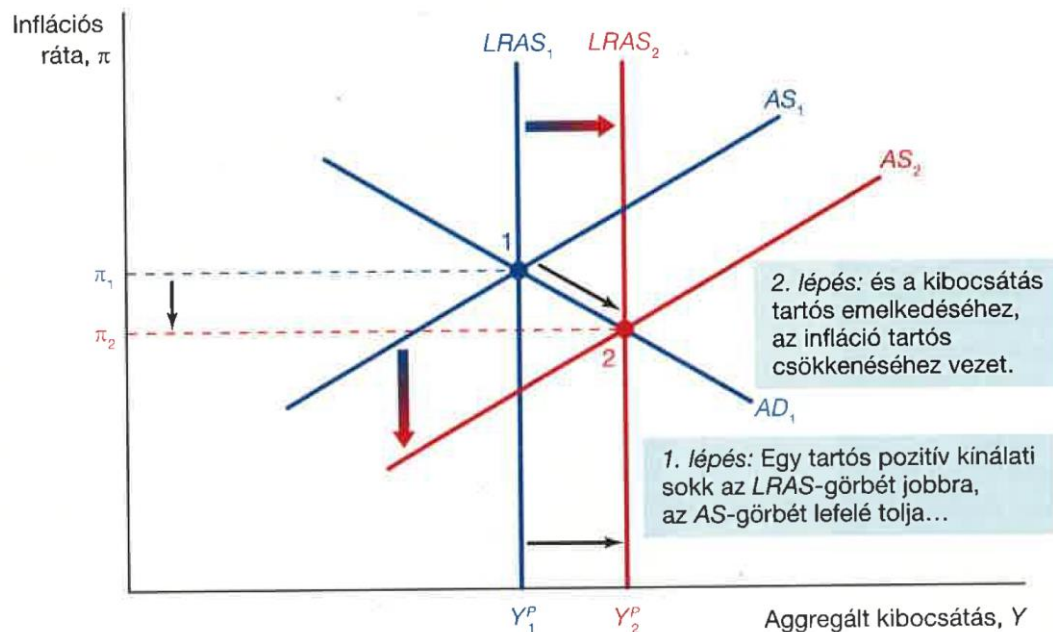
- A potenciális kibocsátás növelése és a hosszú távú AS-görbe jobbra tolása
- A tartós pozitív kínálati sokk csökkenti az inflációt és növeli a kibocsátást rövid és hosszú távon egyaránt

Tartós negatív kínálati sokk

Pozitív kínálati sokkok, USA, 1995-1999

a) Aggregált kereslet és aggregált kínálat

Év	Munkanélküliségi ráta (%)	Infláció (éves %)
1995	5,6	2,8
1996	5,4	3,0
1997	4,9	2,3
1998	4,5	1,6
1999	4,2	2,2